

Т.В. Філіпенко,
*доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри державно-правових
дисциплін та міжнародного права
Донецького юридичного інституту МВС України*

ВАЛЮТНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Однією з головних складових національної безпеки країни є її валютна безпека, яка виступає запорукою створення ефективної фінансової системи. Вирішення проблем валютної безпеки перебуває у сфері дії валютної політики, яка об'єднує комплекс взаємопов'язаних економічних, правових, організаційних заходів щодо регулювання валютної сфери. У зв'язку з цим зростає роль національного валютного законодавства у визначенні порядку обігу іноземної валюти, забезпеченні пріоритету грошової одиниці країни, захисту її купівельної спроможності та врегулюванні інших факторів, які впливають на конвертованість національної грошової одиниці.

Процес інтеграції країни у світову економіку вимагає врахування національних інтересів та найголовніших чинників, які впливають на валютну безпеку України, забезпечення прозорості національного валютного законодавства та вжиття заходів щодо лібералізації валютного ринку відповідно до міжнародних зобов'язань країни.

Слід враховувати, що інтеграція України до світового фінансового простору відкриває не тільки нові можливості розвитку фінансового сектору, але й породжує потенційні загрози, найсуттєвішими серед яких є втрата контролю над фінансовою системою та можливості підтримки розвитку стратегічно важливих галузей національної економіки, а отже втрату економічного суверенітету країни.

Стійкість національної валюти, її конвертованість визнається неодмінним атрибутом фінансової безпеки будь-якої країни й статтею 6 Закону України «Про економічну самостійність Української РСР» від 3 серпня 1990 р. передбачається, що Україна на своїй території самостійно організує банківську справу і грошовий обіг, за допомогою Національного банку України нагромаджує валютні запаси для валютного забезпечення та повної зовнішньої конвертованості національної грошової одиниці [1].

Умовами досягнення дійсної стабільності та оборотності гривні є перш за все досконале валютне законодавство, обґрунтована валютна політика, чітка валютна система, нормально функціонуючий валютний ринок.

Говорити про досконале українське валютне законодавство поки що не доводиться. Основним документом в сфері регулювання валютного ринку є Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і

валютного контролю», прийнятий ще на початку 1993 року. Декрет має низку недоліків. По-перше, відсутня класифікація валютних операцій, яка має істотне значення для визначення правого режиму того чи іншого виду операцій; по-друге, в Декреті не зазначено ні цілей, ні напрямів, ні форм, ні видів валютного контролю; по-третє, чітко не визначено компетенцію органів державного управління у сфері валютного регулювання і контролю. Валютне законодавство розвивається головним чином завдяки підзаконним нормативно-правовим актам, інструкціям, положенням і навіть листам Національного банку України та інших органів, і такий стан речей вимагає прийняття Закону України «Про валютне регулювання і валютний контроль», який дозволив би уникнути дублювання правового регулювання одних і тих же відносин та невизначеності правового регулювання інших.

Поняття валютної безпеки також залишається не до кінця визначеним на законодавчому рівні. Так Законом України «Про основи національної безпеки України» лише відзначається, що одним із напрямів державної політики з питань національної безпеки в економічній сфері є забезпечення внутрішньої і зовнішньої захищеності національної валюти, її стабільності, захисту інтересів вкладників, фінансового ринку [2].

На рівень валютної безпеки впливають численні фактори, що різняться за строком дії, характером прояву і впливу. Серед основних загроз валютній безпеці України можна визначити: зростання зовнішнього боргу; вплив коштів за кордон; високий рівень доларизації економіки; неефективна структура золотовалютних резервів; недосконалість валютно-курсової політики; наявність валютних ризиків; проведення незаконних валютних операцій; втручання міжнародних фінансових організацій, іноземних радників та консультантів у валютну політику України.

Як свідчить практика, з впливом капіталів неможливо боротися адміністративними методами, адже чинні нормативно-правові акти не передбачають дієвих механізмів для їх реалізації. Основними причинами впливу капіталів є недоліки у системі державного регулювання руху капіталу та зовнішньоекономічної діяльності, які створюють сприятливу основу для поширення різноманітних схем виведення капіталу із України з метою ухилення від сплати податків та легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Щоб обмежити вплив коштів з України, необхідно створити привабливий інвестиційний клімат у державі. Тоді вітчизняним інвесторам буде вигідно вкладати капітали в економіку своєї країни. Механізми стримування впливу капіталу повинні бути спрямовані на його репатріацію, а не на боротьбу з легалізацією коштів, вивезених за межі України.

У наслідок коливань валютних курсів валютний ринок України характеризується наявністю суттєвих валютних ризиків як для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності так і для держави в цілому.

Велику небезпеку для економіки країни становлять і правопорушення у валютній сфері, їх наслідком є скорочення надходжень валютних цінностей до Національного банку України та порушення інтересів держави.

Крім того, необхідно зазначити, що втручання міжнародних фінансових організацій, іноземних радників та консультантів у валютну політику України може мати негативні наслідки для її економічної безпеки. У загальному плані критерієм оцінки ефективності взаємодії з міжнародними фінансовими організаціями повинно бути співвідношення між прогнозованим зиском від набуття відкритості і лібералізації економіки і валютного ринку країни й можливими втратами для вітчизняних виробників, агентів зовнішньої торгівлі і споживачів. Важливим критерієм повинна стати відповідність вимог міжнародних фінансових організацій національним економічним інтересам і загальному економічному курсу країни.

Для забезпечення валютної безпеки країни та підтримання стійкої стабільності національної грошової одиниці необхідно здійснити заходи, спрямовані на забезпечення надійної збалансованості валютного ринку, істотне зростання та диверсифікацію золотовалютних резервів держави, удосконалення структури платіжного та зовнішньоторговельного балансів, створення умов для повернення з-за кордону національного капіталу, сприяння прямим іноземним інвестиціям, утвердження ефективної системи страхування від валютних ризиків тощо. Важливо забезпечити максимальну прозорість сфери управління державним боргом, утвердження механізмів, які б унеможливили її криміналізацію.

Список використаних джерел

1. Про економічну самостійність Української РСР: Закон України від 03.08.1990 № 142-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1990. – № 34. – Ст. 499.

2. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 № 964-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.

Я.В. Фурман,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з
проблем експертно-криміналістичного забезпечення, навчально-
наукового інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ*

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Національна безпека, та її забезпечення в тому числі, і правове є одним з найважливіших напрямів державної політики України. Україна як суверенна

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
Рада молодих вчених**

**РОЗВИТОК НАУКИ І ТЕХНІКИ: ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
Всеукраїнської науково–практичної
інтернет–конференції
з нагоди відзначення Дня науки–2017 в Україні**

(24 травня 2017 року)

Київ 2017

УДК 001+62]’06
ББК 72+3
З-41

*Рекомендовано до поширення через мережу
Інтернет Вченою радою Державного
науково-дослідного інституту МВС України
(протокол № 3 від 21.06.2017 року)*

Організаційний комітет конференції:

Вербенський Михайло Георгійович – д.ю.н., професор, заслужений юрист України, директор Департаменту аналітичної роботи та організації управління МВС України;

Криволапчук Володимир Олексійович – д.ю.н., професор, заслужений юрист України, директор ДНДІ МВС України;

Проценко Тарас Олександрович – д.ю.н., професор, заслужений працівник освіти України, перший заступник директора ДНДІ МВС України;

Опришко Ігор Віталійович – к.ю.н, доцент, с.н.с., заступник директора ДНДІ МВС України;

Смерницький Дем’ян Вікторович – к.ю.н., заступник директора ДНДІ МВС України;

Плугатар Тетяна Анатоліївна – к.ю.н., с.н.с., учений секретар секретаріату Вченої ради ДНДІ МВС України;

Скоробагатько Максим Анатолійович – к.ю.н, провідний науковий співробітник 1-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії криміналістичної та спеціальної техніки ДНДІ МВС України;

Расюк Анастасія Олександрівна – к.ю.н., с.н.с., провідний науковий співробітник 3-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії кримінологічних досліджень та проблем запобігання злочинності ДНДІ МВС України;

Бочек Оксана Іванівна – науковий співробітник 2-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства ДНДІ МВС України.

Розвиток науки і техніки: проблеми та перспективи: збірник тез за матеріалами Всеукр. наук. – практ. інтер. – конф. (м. Київ, 24 трав. 2017 р.). – К.: ДНДІ МВС України, 2017. – 276 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з нагоди відзначення Дня науки–2017 в Україні «Розвиток науки і техніки: проблеми та перспективи», яка відбулася 24 травня 2017 року.

Матеріали конференції можуть бути використані у науковій роботі та навчальному процесі вищих навчальних закладів та наукових установ, а також у законотворчості та правоохоронній діяльності.

Збірник буде корисним науковцям, викладачам, студентам, аспірантам, здобувачам, працівникам органів державної влади та правоохоронних органів.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції. Повну відповідальність за висвітлений у тезах матеріал несуть автори доповідей та їх наукові керівники.

УДК 001+62]’06
ББК 72+3
З-41

© Колектив авторів
© ДНДІ МВС України, 2017

Терещенко А.О. Перспективи розробки та прийняття Екологічного кодексу України.....	183
Терещенко А.О. Правова регламентація та функціонування інституту референдуму в державах-членах Європейського Союзу.....	186
Тильчик О.В. Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції: окремі проблеми практичної реалізації на прикладі ДФС України.....	189
Филь Р.С. Промислова власність як об'єкт кримінально-правової охорони.....	192
Филь С.П. Критерії захисту митницями об'єктів прав інтелектуальної власності.....	194
Ходак Е.С. Сравнительные аспекты систем гарантирования вкладов физических лиц в Украине и Республике Беларусь.....	197
Чвалюк А.М. Щодо необхідності закріплення розумних та об'єктивних підстав стягнення виконавчого збору за виконання рішень немайнового характеру.....	201
Шавырина О.В. Правовая природа прав членов семьи члена жилищно-строительного кооператива.....	203
Шаршонь М.Б., Доценко О.О. Щодо впровадження та використання в практичній діяльності вкладних патронників (стволиків) для відстрілу патронів відповідного калібру під час проведення судово-балістичних досліджень.....	206
Шафікова В.А. Причини та наслідки банкрутства підприємств в Україні.....	208
Шопіна І.М. Військово-правові та воєнно-правові відносини: проблеми удосконалення термінологічного апарату.....	210
Шопіна Ю.О. Спеціальний суб'єкт злочину у сфері медичної діяльності.....	213
Шустрова К.В. Актуальні питання захисту прав журналістів в Україні.....	217
Юзько К.М. Правове регулювання праці жінок в Національній поліції України.....	220

СЕКЦІЯ 2. «ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ»

Барко В.В. Психологічна готовність поліцейського менеджера до професійної діяльності.....	224
Захаренко Л.М. Врахування динамічних властивостей темпераменту курсантів під час здійснення психологічного супроводження процесу адаптації.....	227
Галустян О.А., Захаренко Л.М., Юрченко-Шеховцова Т.І. Проблемні ситуації професійного спілкування: погляд поліцейських.....	229
Котляр Ю.В. Особливості організаторських та комунікативних здібностей працівників поліції.....	233
Миргородська Н.А. Психологічні особливості агресивної поведінки засуджених жінок зрілого віку в місцях позбавлення волі.....	237
Ярема Н.Ю., Пампура І.І. Проблема ризикованої поведінки дітей: сучасні тенденції.....	239

СЕКЦІЯ 3. «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА», «ТЕХНІЧНІ ТА ВІЙСЬКОВІ НАУКИ»

Бурак М.В. Загрози в оборонно-промисловому комплексі України.....	242
Гущин О.О. Деякі питання правового забезпечення військових операцій.....	245
Лук'янчиков Б.Є., Грусевич В.О. Сучасні засоби документування дорожньо-транспортних пригод.....	249
Мовчан М.А. Принципи здійснення процесу переозброєння правоохоронних органів....	253
Філіпенко Т. В. Валютна складова національної безпеки України.....	256
Фурман Я.В. Правове забезпечення національної безпеки України.....	258

СЕКЦІЯ 4. «СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ»

Архипенко А.В. Українська національна ідея.....	261
--	-----